

9. november 2010

Nydanskernes valgdeltagelse
- effekten af familiestruktur og ghettoer

Yosef Bhatti & Kasper Møller Hansen
Københavns Universitet, Institut for Statskundskab
Øster Farimagsgade 5, DK-1353 Copenhagen K, Denmark
E-mail: yb@ifs.ku.dk & kmh@ifs.ku.dk, Web: www.kaspermhansen.eu

Kan refereres til som:

Bhatti, Y. & Hansen, K. M. (under udgivelse, 2011) Nydanskernes valgdeltagelse - *effekten af familiestruktur og ghettoer*. Kapitel i Elklit, J. & Kjær, U. (red.) *KV09: Kommunalvalg i Strukturreformens skygge?* Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Resume

Kapitlet benytter et unikt og valideret datasæt af 2,3 millioner stemmeberettigede ved kommunalvalget i 2009 til at vise, at nydanskernes valgdeltagelse er ca. halv så høj som etniske danskernes. Desuden stemmer efterkommere højst overraskende, når der kontrolleres for relevante tredjevariable, ikke væsentligt mere end indvandrere, selvom de typisk er opvokset og har haft deres skolegang i Danmark. Endvidere analyseres den relative effekt af forskellige variable på de etniske hovedgrupper, og kapitlet udfylder et hul i den eksisterende litteratur ved at undersøge blandede ægteskaber. Nydanskere, der er gift med en etnisk dansker, har betydelig højere sandsynlighed for at stemme end nydanskere generelt. Kapitlet ser også på betydningen af forældre på børn og finder en særdeles stærk social arv for både etniske danskere og nydanskere, hvilket kan være med til at forklare efterkommernes relativt svage demokratiske integration. Endelig estimeres effekten af etniske "ghettoer" på gruppernes valgdeltagelse. Indvandrere og efterkommere stemmer mere, hvis de bor i områder med en stor andel indbyggere af deres egen etnicitet.

Indledning

Høj valgdeltagelse er ofte anvendt som en indikator for et velfungerende demokrati (Lijphart 1997; IDEA 2008; Beetham 1995). Normativt kan man opdele begrundelser for, at høj valgdeltagelse er ønskeværdig i to begrundelser. For det første er høj valgdeltagelse med til at sikre høj grad af accountability. Det vil sige, at politikerne ved valget, hvor der delegeres et mandat for næste valgperiode, bliver holdt til regnskab for deres gerninger. Vælgernes er altså med deres kryds med til at sikre, at politikernes gøren og laden stemmer overes med vælgernes ønsker. For det andet er høj valgdeltagelse vigtig, fordi vælgerne med deres kryds aktivt accepterer det repræsentative politiske systems måde at fungere på. Krydset er et altså ikke bare et kryds for en bestemt politiker eller politik, men indebærer indgåelsen af en "kontrakt" hvor vælgeren midlertidigt accepterer at afgive dele af sin politiske suverænitet til de folkevalgte repræsentanter (Manin 1997; Beetham 1991; Przeworski et al. 1999).

Det er imidlertid ikke nok at se på valgdeltagelsen blandt borgerne generelt. Også valgdeltagelsen hos specifikke grupper er vigtig. Er der grupper, der systematisk melder sig ud af den demokratiske proces, risikerer man, at de politiske beslutninger mister deres legitimitet (Mansbridge 1999). Og de grupper, som ikke stemmer, vil i endnu mindre grad føle ejerskab til de politiske beslutninger. I sidste ende kan det mistede ejerskab skabe fremmedgørelse over for det demokratiske system og dens beslutninger og i yderste konsekvens manglende efterlevelse af de kollektive beslutninger (Lijphart 1997; Verba & Nie 1972). Hvis en gruppe undlader at stemme og andre borgere ikke varetager den pågældende gruppes interesser, risikerer man et politisk system, som helt glemmer den pågældende gruppe, når der skal udarbejdes love og regler eller uddeles offentlige midler (Griffin & Newman 2006). Det kan føre til en negativ spiral, hvor en gruppe i udgangspunktet deltager mindre, hvorfor dens synspunkter bliver "glemt" i de politiske beslutninger. Det fører til, at gruppen opfatter det politiske system som illegitimt og derfor stemmer endnu mindre. I yderste konsekvens kan det føre til grupper, der helt "melder sig ud" af samfundet.

Det er således særdeles vigtigt at undersøge de grupper, der har særlig lav valgdeltagelse. Det er netop, hvad dette kapitel gør ved at sætte specifikt fokus på nydanskere, som i flere tidligere studier har vist sig at stemme sjældnere end etniske danskere (Elklit et al. 2000; 2005; Elklit & Togeby 2009). Desuden viser sammenligninger mellem kommunalvalget 1997 og 2009 i Århus og København, at nydanskernes valgdeltagelse det seneste årti har været faldende – faktisk så meget at en stor del af det

generelle fald i valgdeltagelsen ved kommunalvalg kan tilskrives nydanskernes faldende valgdeltagelse. Fx er valgdeltagelse for tyrkere i København med dansk statsborgerskab faldet med næsten 20 procentpoint fra 1997 til 2009 (Bhatti & Hansen 2010:49-50).

Kapitlets overordnede formål er at analysere, hvilke faktorer der påvirker nydanskernes valgdeltagelse, og hvorvidt faktorerne og deres effekt er forskellige fra gruppen af etniske danskere. Vi vil fokusere på to grupper af nydanskere: nydanskere fra ikke-vestlige lande og nydanskere fra de nye EU-lande. Disse to nydanske grupper adskiller sig på en række væsentlige faktorer såsom familiestruktur, indkomst og opholdstid. Desuden sondres mellem efterkommere og indvandrere fra ikke-vestlige lande, eftersom der blandt gruppen af ikke-vestlige indvandrere i dag er en tilstrækkelig stor gruppe af efterkommere, som muliggør statistisk analyse. Man kan forvente, at efterkommerne, som alle er født i Danmark og ikke mindst oftest er socialiseret gennem det danske skolesystem, vil have en højere valgdeltagelse end indvandrere. Da 95 pct. af nydanskerne fra de nye EU-lande er indvandrere, sondres ikke mellem indvandrere og efterkommere i denne gruppe.

Datagrundlaget for studiet er fra kommunalvalget den 17. november 2009, hvor 44 kommuner bidrog med information om, hvorvidt hver enkelt af deres borgere stemte eller ej. Valglisten blev efterfølgende i anonymiseret form sammenkørt med socio-demografisk registerstatistik fra Danmarks Statistik (se Bhatti & Hansen 2010 for yderligere teknisk information om studiet). I alt deltog ca. 2,3 mio. stemmeberettigede i studiet svarende til mere end halvdelen af alle stemmeberettigede Ved kommunalvalget i 2009. Studiet omfatter både by og landkommuner med en betydelig geografisk spredning, om end vi har flere storbyer med mange nydanskere, end man ville have fået ved tilfældig sampling.

Kapitlet fremkommer med en række bidrag til den eksisterende litteratur. For det første undersøger vi den multivariate forskel på danskere og nydanskernes valgdeltagelse, hvilket er en opdatering og udvidelse af de pioneranalyser, der tidligere er gennemført i de danske registerundersøgelser (Elklit et al. 2000; 2005). Vi finder højst overraskende, at efterkommere ikke klarer sig markant bedre end indvandrere. Derudover giver de validerede registerdata mulighed for at koble den enkelte vælger med sin familie og derved undersøge effekten af blandede ægteskaber samt den sociale arv blandt de forskellige etniske grupper. Selvom effekten af ægteskab er hyppigt studeret i litteraturen (fx Milbrath & Goel 1977:115; Denver 2008; Wolfinger & Wolfinger 2008), er det yderst sjældent, at ægteskab og etnicitet er koblet, ligesom få tidligere studier formår at koble forældre og

børns valgdeltagelse blandt etniske minoriteter. Analysen indikerer, at det at være gift har en positiv effekt på valgdeltagelsen, men særligt hvis man gifter sig med en etnisk dansker, idet denne gruppe har hyppigst valgdeltagelse. Endvidere finder vi, at den sociale arv fra forældrene er overordentlig stærk for både etniske danskere og nydanskere, hvilket kan være en af årsagerne til de manglende fremskridt for den demokratiske integration. Endelig undersøger vi effekten af at bo i et ghettoområde – et område hvor den internationale litteratur finder meget blandede resultater. Vi finder en positiv effekt af at bo i et område med høj koncentration af ens egen etnicitet, mens der ikke synes at være en effekt af at bo blandt nydanskere generelt.

I næste afsnit vil vi se nærmere på valgdeltagelsen blandt nydanskerne og de etniske danskere ved kommunalvalget 2009 samt på den relative deltagelse blandt indvandrere og efterkommere. Herefter undersøges hvilke faktorer, der påvirker gruppernes valgdeltagelse. Udover de variable der i mange tidligere studier har vist sig at påvirke valgdeltagelsen såsom udnannelsesniveau, alder, indkomst og bopælsanciennitet (Wolfinger & Rosenstone 1980; Highton 2000), vil vi sætte særligt fokus på faktorer, som kunne tænkes at være særligt relevante for nydanskernes valgdeltagelse. Mere specifikt ser vi i de første analyseafsnit på effekten af opholdstid, statsborgerskab og familiestruktur – særligt hvad det betyder at være gift med en dansker, og om den sociale arv betyder mere for nydanskere end etniske danskere. Til sidst fokuseres på effekten af en høj koncentration af nydanskere i et geografisk område, idet udenlandske studier har fundet en ”ghettoeffekt” på valgdeltagelsen (Cho et al. 2006).

Nydanskernes valgdeltagelse

Da personer efter 3 års fast bopæl i Danmark automatisk bliver stemmeberettigede til kommunalvalg, er sådanne valg ofte den første mulighed indvandrere¹ har for at stemme². Endvidere har alle EU-statsborgere med fast bopæl i Danmark stemmeret til kommunalvalgene på lige fod med etnisk danskere (Elklit et al. 2000: 58). Et særkende ved det danske system er, at der ikke kræves registrering i forbindelse med valget. Valgkortet tilsendes automatisk til ens folkeregisteradresse, hvis man er

¹ Jf. Danmarks Statistik definitioner angiver *Etnisk dansk* at mindst én af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. *Indvandrere* er personer, hvor ovenstående ikke gælder og personen desuden er født i udlandet. Endelig er en *efterkommer* en person, der er født i Danmark, men hvor ingen af forældrene både er dansk statsborger og født i Danmark. Termen *nydanskere* anvendes som en samlebetegnelse for indvandrere og efterkommere. Vi definerer *ikke-vestlige lande*, som alle andre lande end EU15, Norden, Vesteuropa, Nordamerika, New Zealand og Australien. Det vil sige, at nydanskere fra vestlige lande er udeladt i analyserne.

² Det ændres til 4 år ved kommunalvalget 2013. Loven blev vedtaget i foråret 2010, hvilket er første gang i nyere tid, man i Danmark reelt har frataget en allerede stemmeberettiget gruppe deres stemmeret.

stemmeberettiget. Tabel 1 viser valgdeltagelsen for danskerne og nydanskerne ved kommunalvalget i 2009 i de 44 deltagende kommuner.

Tabel 1: Nydanskernes valgdeltagelse (Kommunalvalg 2009, pct.).

	Pct.	N
Etniske danskere	67,6	2.085.217
Nydanskere fra ikke vestlige lande – indvandrere	36,9	128.821
Nydanskere fra ikke vestlige lande – efterkommere	31,7	17.537
Nydanskere fra nye EU-lande	22,9	22.564

Tallene baserer sig på de 44 kommuner, der indgår i undersøgelsen (jf. Bhatti & Hansen 2010).

De etniske danskeres valgdeltagelse i de 44 deltagende kommuner med 67,6 pct. næsten dobbelt så hyppigt som nydanskerne fra ikke-vestlige lande (36,9 pct. for indvandrere og 31,7 pct. for efterkommere) og næsten tre gange så hyppigt som nydanskere fra de nye EU-lande (22,9 pct.). Nydanskernes valgdeltagelse er overraskende lav. Til sammenligning har borgere med kun grunduddannelse en valgdeltagelse på 56 pct., og kun kontanthjælpsmodtagere er med 32 pct. på niveau med nydanskerne (Bhatti & Hansen 2010: 23, 25). Den ekstraordinære lave valgdeltagelse blandt nydanskerne fra de nye EU-lande skyldes sandsynligvis, at en stor del af denne gruppe er midlertidige arbejdskraftsindvandrere, der er kommet til landet for en kortere periode for at arbejde. Det er derfor ikke så overraskende, at denne gruppe prioriterer deltagelse i et dansk kommunalvalg lavt. Valgdeltagelsen i 2009 er for stort set alle grupper af nydanskere faldet mere end for etniske danskere, hvis man sammenligner med tidligere registerundersøgelser (Elklit et al. 2000; 2005; Bhatti & Hansen 2010:49).

Et noget overraskende fund er, at valgdeltagelsen for efterkommere er lavere end for indvandrere. Det er bemærkelsesværdigt, idet man kunne forvente, at efterkommere, som er født i Danmark, i løbet af deres danske skoleuddannelse havde tilegnet sig normen om at stemme på lige fod med andre danskere. Men som tallene viser, er valgdeltagelsen altså lavere end for indvandrere.

At efterkommerne stemmer mindre end indvandrerne betyder ikke nødvendigvis, at der ikke sker fremskridt på tværs af generationer. En mulig forklaring er, at efterkommere gennemsnitligt er yngre end indvandrere og ikke lige så hyppigt har stiftet familie endnu. Den gennemsnitlige efterkommer er simpelthen på et andet stadie i sit liv end den gennemsnitlige indvandrer (Smeets 2010). For at kunne isolere effekterne af de to grupper fra andre relevante variable, viser tabel 2 to binomiale

logistisk regressioner med valgdeltagelse som den afhængige variable. De uafhængige variable repræsenterer faktorer, der tidligere har vist sig effektfulde inden for valgdeltagelsesforskningen (fx Elklit et al. 2000; 2005; Wolfinger & Rosenstone 1980). I modellen til højre er alle gængse uafhængige variable inkluderet, mens vi i modellen til venstre har udelukket variable, der i sig selv indikerer integrationsperformance (fx uddannelse og i arbejde), således at vi sammenligner danskere, indvandrere og efterkommere, når der kun tages højde for demografiske karakteristika.

Det fremgår af regressionerne i tabel 2, at selv når man tager højde for tredjevariable, stemmer nydanskerne markant mindre end etniske danskerne. Ændringerne i de forudsagte sandsynligheder for at stemme i model 1 indikerer, at gennemsnitligt stemmer en nydansk indvandrer og en nydansk efterkommer henholdsvis 26 procentpoint og 21 procentpoint mindre end en etnisk dansker. Ser vi på nydanskere fra de nye EU-lande er den negative effekt hele 35 procentpoint. Det skyldes sandsynligvis til dels, at nye EU-borgere får tidligere valgret end ikke-vestlige indvandrere og dels, at der som tidligere nævnt er betydelig arbejdskraftsindvandring fra denne landegruppe.

Tabel 2: Valgdeltagelsen som funktion af udvalgte demografiske variable - binomial logistisk regression.

	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)
Mand	-0,09*** (0,00)	-2	-0,07*** (0,00)	-1
Alder i 1.000 dage	0,12*** (0,00)	-	0,13*** (0,00)	-
Alder i 1.000 dage ²	-0,00*** (0,00)	-	-0,00*** (0,00)	-
Gift	0,67*** (0,00)	14	0,62*** (0,00)	13
Nydansker (ikke vestlig, indvandrere)	-1,10*** (0,01)	-26	-1,05*** (0,01)	-25
Nydansker (ikke vestlig, efterkommer)	-0,88*** (0,02)	-21	-0,84*** (0,02)	-20
Nydansker (nye EU-lande)	-1,49*** (0,02)	-35	-1,30*** (0,02)	-31
Dansk statsborger	0,51*** (0,01)	11	0,28*** (0,01)	6
Adresseanciennitet i 1.000 dage	0,04***	1	0,03***	1

Kommunalanciennitet i 1.000 dage	(0,00) 0,00*	0	(0,00) 0,01***	0
Gymnasial uddannelse	(0,00) -	-	(0,00) 0,66***	12
Faglig uddannelse	-	-	(0,01) 0,33***	7
Kort- og melleml. videregående udd.	-	-	(0,00) 0,89***	16
Lang videregående udd.	-	-	(0,01) 1,08***	18
Indkomst i 100.000 DKK	-	-	(0,01) 0,00***	0
Igangværende grundskole	-	-	(0,00) 1,03***	16
Igangværende gymnasial uddannelse	-	-	(0,04) 1,50***	21
Igangværende faglig uddannelse	-	-	(0,01) 0,22***	4
Igangværende kort- & ml. videregå. udd.	-	-	(0,01) 0,58***	11
Igangværende lang videregående udd.	-	-	(0,01) 0,49***	9
I arbejde	-	-	(0,01) 0,25***	5
Konstant	-0,80*** (0,01)	-	(0,01) -1,55***	-
<hr/>				
Antal stemmeberettigede	2.254.129		2.173.906	
McFadden pseudo R ²	0,08		0,10	
Log likelihood	-1.342.847		-1.251.922	
Chi ²	99.403		127.558	

Koefficienterne er de ustandardiserede logistiske koefficienter. Robuste standardfejl klusterede på husstands niveau i parenteserne. Referencekategorier: Ikke gift, Etnisk dansker, Grundskole og Ikke i gang med en uddannelse. Ændringen i de forudsagte sandsynligheder er den procentvise effekt af at gå fra en halv enhed under gennemsnittet til en halv enhed over gennemsnittet, når de andre variable holdes på deres gennemsnit. Ved dummy variable er den procentvise effekt af at gå fra referencekategorien til variabelen. Den kvadrerede aldersvariabel holdes konstant på gennemsnittet af alder i anden. * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Ingen af effekterne er markant forskellig i model 1 og model 2, hvor der kontrolleres for variable, der i sig selv kan være en konsekvens af integrationen. Det er værd at bemærke, at efterkommere klarer sig en smule bedre end indvanderne modsat den bivariante sammenhæng fra tabel 1. Det skyldes netop, at vi i sammenligningerne i tabel 2 tager højde for de to gruppers forskellige socio-demografiske karakteristika. Det ændrer dog ikke ved, at man fortsat kunne have forventet, at personer, der er blevet

socialiseret i danske skoler, ville bryde deres sociale arv betydeligt mere, hvad valgdeltagelse angår. Efterkommerne mindsker kun indvandrerens efterslæb til de etniske danskere med omkring en femtedel - Dvs. 5 procentpoint (26 procentpoint 21 procentpoint første model og 25 procentpoint - 20 procentpoint anden model i tabel 2).

Man kan også se ud af tabel 2, at danske statsborgere har 6 procentpoint højere sandsynlighed for at stemme end ikke danske statsborgere (11 procentpoint hvis man ikke tager højde for de øvrige integrationsvariable), når andre variable holdes konstant. En del af forklaringen på det mønster er, at statsborgere gennemsnitligt har boet længere tid i landet end ikke statsborgere og følgende kan være blevet mere integreret generelt (hvilket forskellen på effekten i model 1 og 2 også delvist udtrykker). Statsborgerskabet er desuden et symbol på, at man er blevet en dansk borger og medfører samtidig valgret til folketingsvalg, hvilket kan bidrage til at gøre valgdeltagelse til en vane. Desuden er det muligt, at netop de bedst demokratisk integrerede søger statsborgerskabet oftere end de ikke demokratisk integrerede, hvilket implicerer, at variabelen delvist kan være et udtryk for selektion snarere end et rent kausalt forhold, hvor opnåelsen af statsborgerskab i sig selv leder til højere valgdeltagelse.

De andre variable i regressionen bekræfter vores viden fra tidligere studier. Kvinder stemmer mere end mænd, der er en kurvelinear tendens i forhold til alder, hvor de midaldrende stemmer mest og de unge og ældre mindre, højt uddannede stemmer mere end lavere uddannede, og der er en mindre selvstændig effekt af indkomst. Personer under uddannelse stemmer mere end andre, personer i arbejde stemmer mere end personer der ikke er i arbejde, og gifte stemmer mere end ikke gifte. Disse tre sidste elementer peger alle i retning af, at det at være del af socialt netværk har betydning for ens valgdeltagelse (Bhatti & Hansen 2010b; 2010c). Endelig viser tabel 1, at valgdeltagelsen stiger med 1 procent i gennemsnit når en persons adresseanciennitet stiger med 1.000 dage, og der er også en svag positiv effekt at ancienniteten inden for kommunen. Det viser, at det at være rodfæstet i ens nabolag (Highton 2000) og i ens kommune positivt påvirker valgdeltagelsen, ligesom erfaring med og kendskab til kommunen kan have positiv betydning for deltagelsen.

Påvirkes danskere og indvandrere af de samme faktorer i relation til valgdeltagelse?

Ovenfor har vi altså konstateret, at nydanskere stemmer væsentlig mindre end danskere – både bivariat, når man tager højde for demografiske karakteristika, men også når man tager højde for alle de variable,

der normalt ses som relaterede til valgdeltagelsen. I resten af kapitlet ser vi nærmere på, hvad der påvirker forskellige etniske gruppers valgdeltagelse. Vi fokuserer i afsnittet særligt på ægteskab og familie, hvor det efterfølgende analyseafsnit vil fokusere på bopælsmønstre.

Forskningen har for længst vist, at gifte stemmer langt mere end ikke gifte personer (Jeppesen & Meyer 1964; Milbrath & Goel 1977:115; Denver 2008; Wolfinger & Wolfinger 2008). Forklaringen er at gifte har adgang til et større og stærkere netværk, som minder en om at stemme. Endvidere er den gensidige påvirkning mellem ægtefæller stærk, hvorfor en beslutning om at stemme eller ikke stemme modsat ens ægtefællens beslutning kræver en aktiv beslutning og kan være i konflikt med gensidige forventninger og normer, der kan være mellem ægtefæller. Dvs., stemmer ens ægtefælle, øges sandsynligheden for, at man selv stemmer og omvendt grundet den gensidige påvirkning. Man kan altså have en forventning om, at der generelt er en positiv effekt af at være gift, men at effekten er stærkt betinget af, hvorvidt ens ægtefælle er ressourcestærk og selv stemmer.

At typen af ægtefælle kan have betydning er interessant, idet man gifter sig med personer, man ligner med hensyn til status, uddannelse, alder og ikke mindst etnicitet mv. (Kalmijn 1998; Schultz-Nielsen & Tranæs 2009). I dansk sammenhæng er mere end 90 pct. af nydanskerne fra fx Pakistan, Somalia og Tyrkiet gift med en af samme herkomst som dem selv. For alle ikke-vestlige indvandrere er mellem 70 og 75 pct. gift med person af samme herkomst. For de etniske danskere ligger det tilsvarende tal på 97 pct. (Mogensen & Matthiessen 2000). Der er altså en udpræget homogami i Danmark. Det kan muligvis bidrage til at fastholde nydanskere med en lav valgdeltagelse, idet to personer der i udgangspunktet ikke stemmer sjældent vil etablere en fælles norm om at stemme. Omvendt kan man forestille sig at se en positiv effekt for nydanskere, der gifter sig med en etnisk dansker, eftersom det interetniske giftemål for nydanskerens vedkommende er med til at åbne ens sociale netværk op til en gruppe med større valgdeltagelse. Modsat hvis en etnisk dansker gifter sig med en nydansker, kan der være en negativ påvirkning.

Tabel 3 præsenterer fire logiske regressioner for valgdeltagelse opdelt på henholdsvis etniske danskere, ikke-vestlige efterkommere, nydanskere fra nye EU-lande og ikke-vestlige indvandrere. På den måde er det muligt at se om de enkelte variable fra de foregående regressioner har forskellig effekt mellem de forskellige grupper.

Tabel 3: Valgdeltagelsen som funktion af udvalgte demografiske variable - binomial logistisk regression.

	Etniske danskere		Nye EU-lande		Ikke-vestlige indvandrere		Ikke-vestlige efterkommere	
	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)
Igangværende grundskole	1,02 ^{***} (0,04)	15	0,44 ^{***} (0,61)	11	0,73 ^{***} (0,10)	18	0,59 ^{***} (0,15)	14
Igangværende gymnasial uddannelse	1,58 ^{***} (0,01)	20	1,42 ^{***} (0,17)	34	0,68 ^{***} (0,06)	17	0,75 ^{***} (0,07)	17
Igangværende faglig uddannelse	0,23 ^{***} (0,01)	4	0,36 ^{**} (0,14)	9	0,22 ^{***} (0,04)	5	0,28 ^{***} (0,06)	6
Igangværende kort- & ml. videregå. udd.	0,59 ^{***} (0,01)	10	0,58 ^{***} (0,11)	14	0,38 ^{***} (0,04)	9	0,37 ^{***} (0,07)	8
Igangværende lang videregående udd.	0,51 ^{***} (0,01)	9	0,44 ^{***} (0,12)	11	0,27 ^{***} (0,06)	6	0,32 ^{**} (0,12)	7
Adresseanciennitet i 1.000 dage	0,03 ^{***} (0,00)	1	0,03 ^{***} (0,01)	1	0,02 ^{***} (0,00)	1	0,06 ^{***} (0,01)	1
Kommunalanciennitet i 1.000 dage	0,01 ^{***} (0,00)	0	0,01 (0,01)	0	0,03 ^{***} (0,00)	1	0,04 ^{***} (0,01)	1
Mand	-0,06 ^{***} (0,00)	-1	-0,14 ^{**} (0,04)	-3	-0,03 (0,01)	-1	-0,05 (0,03)	-1
Alder i 1.000 dage	0,14 ^{***} (0,00)	-	0,07 ^{***} (0,02)	-	0,09 ^{***} (0,01)	-	-0,13 ^{***} (0,03)	-
Alder i 1.000 dage ²	-0,00 ^{***} (0,00)	-	-0,00 (0,00)	-	-0,00 ^{***} (0,00)	-	0,01 ^{***} (0,00)	-
Gymnasial uddannelse	0,74 ^{***} (0,01)	12	0,29 ^{**} (0,09)	7	0,04 (0,02)	1	0,38 ^{***} (0,06)	8
Faglig uddannelse	0,36 ^{***} (0,00)	7	0,22 ^{**} (0,08)	5	-0,01 (0,02)	-0	0,27 ^{***} (0,06)	6
Kort- og melleml. videregående udd.	0,96 ^{***} (0,01)	16	0,44 ^{***} (0,08)	10	0,10 ^{***} (0,02)	2	0,74 ^{***} (0,08)	17
Lang videregående udd.	1,19 ^{***}	18	0,62 ^{***}	15	0,03	1	0,91 ^{***}	21

	(0,01)		(0,09)		(0,03)		(0,11)	
Indkomst i 100.000	0,00	0	0,04	1	0,06***	1	0,01	0
	(0,00)		(0,03)		(0,01)		(0,02)	
I arbejde	0,24***	5	0,27***	6	0,21***	5	0,17***	3
	(0,01)		(0,07)		(0,02)		(0,04)	
Etnisk dansk gift	0,66***	13	0,85***	20	0,69***	17	0,84***	20
	(0,00)		(0,05)		(0,03)		(0,11)	
Gift med person fra vesten (inkl. nye EU)	0,24***	4	0,04	1	0,21**	5	0,42	10
	(0,02)		(0,07)		(0,07)		(0,23)	
Gift med person fra ikke-vestlig land	-0,11***	-2	0,38**	9	0,48***	11	0,53***	12
	(0,02)		(0,12)		(0,02)		(0,06)	
Statsborger vestlige lande (inkl. nye EU)	-0,55***	-12	-0,68***	-16	-0,21***	-5	0,04	1
	(0,04)		(0,05)		(0,05)		(0,13)	
Statsborger ikke-vestlige lande	-0,69**	-15	-0,99**	-19	-0,28***	-7	-0,06	-1
	(0,21)		(0,34)		(0,02)		(0,05)	
Konstant	-1,34***	-	-1,83***	-	-1,68***	-	-1,54***	-
	(0,01)		(0,12)		(0,04)		(0,07)	
Antal stemmeberettigede	2.029.917		10.830		108.413		16.746	
McFadden pseudo R ²	0,09		0,09		0,04		0,04	
Log likelihood	-1.156.640		-6.539		-69.067		-10.130	
Chi ²	121.804		1.046		3.466		670	

Koefficienterne er de ustandardiserede logistiske koefficienter. Robuste standardfejl klusterede på husstands niveau i parentes. Referencekategorier: Ikke i gang med en uddannelse, Grundskole, Dansk statsborger, Ikke i arbejde & Ikke gift. Ændringen i de forudsagte sandsynligheder er den procentvise effekt af at gå fra en halv enhed under gennemsnittet til en halv enhed over gennemsnittet, når de andre variable holdes på deres gennemsnit. Ved dummy variable er den procentvise effekt af at gå fra referencekategorien til variablen. Den kvadrerede aldersvariabel holdes konstant på gennemsnittet af alder i anden. * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Effekten af variablene mellem de enkelte grupper i tabel 3 kan sammenlignes horisontalt. Uddannelse har tidligere været anført som en af de vigtigste faktorer, der påvirker individer til at stemme (Rosenstone & Wolfinger 1980). Det billede genfindes i tabel 3, hvilket skal ses som et udtryk for den kollektive mobilisering, som sker via uddannelsessystemet. Samtidigt viser tabel 3, at det afsluttede uddannelsesniveau påvirker ikke-vestlige efterkommere og nydanskere fra nye EU-lande en smule mindre end etniske danskeres, og for ikke-vestlige indvandrere er der ingen effekt af uddannelse. Uddannelse formår altså ikke at bidrage til at mobilisere nydanskere mere end etniske danskere – grupperne bevæger sig i bedste fald parallelt. At der decideret er en nuleffekt for ikke-vestlige indvandrere kan til dels skyldes målefejl, da variabelen ikke dækker over medbragt uddannelse fra hjemlandet. Det er sandsynligvis også grunden til, at indkomst får større betydning for ikke-vestlige indvandrere end andre grupper, idet denne variabel fanger noget af variansen fra uddannelsesvariablen op.

De logistiske koefficienter i tabel 3 bekræfter dels, at der er en positiv effekt af at gifte sig, dels at effekten er meget afhængig af, hvem man gifter sig med. For alle grupper er der størst effekt af at gifte sig med en etnisk dansker og mindst af at gifte sig med en nydansker. En ikke-vestlig indvandrer der gifter sig med en etnisk dansker har 6 procentpoints større sandsynlighed for at stemme, end hvis hun havde giftet sig med en anden ikke-vestlig indvandrer. For de øvrige to grupper af nydanskere er effekten endda endnu større. Etniske danskere der er gift med en indvandrer har 2 procentpoint mindre sandsynlighed for at stemme sammenlignet med, hvis vælgeren ikke var gift, mens en ikke-vestlig nydansker, som er gift med en etnisk dansker har 13 procentpoints større sandsynlighed for at stemme end en ugift. Bliver man gift med en person, der forventningsmæssigt har betydelig lavere valgdeltagelse end en selv, kan der altså decideret være en negativ effekt på valgdeltagelsen af at gifte sig. Den positive effekt af at være gift med en etnisk dansker er størst for nydanskere, eftersom den forventede difference mellem de to ægtefællers stemmesandsynligheder er størst her. Det skal dog generelt bemærkes, at selv om modellerne i tabel 3 kontrollerer for en lang række variable, kan man ikke udelukke, at noget af effekterne skyldes uobserveret selektion, således at det er de særligt velintegrerede nydanskere, der gifter sig med etniske danskere og de mindst politisk interesserede etniske danskere, der gifter sig med nydanskere.

Det at have dansk statsborgerskab betyder meget i relation til at stemme for alle grupper undtagen efterkommerne. Sidstnævnte skyldes sandsynligvis, at meget få efterkommer ikke har dansk statsborgerskab (82 pct. af efterkommerne i samplet mod 45 pct. af indvandrere).

Det er også muligt at undersøge indvandringernes opholdsgrundlag og deres opholdstid i landet på valgdeltagelsen. Da disse variable kun er relevant for indvandrere, fokuserer vi på dem i tabel 4. Opholdstid er især interessant i relation til den førnævnte effekt af statsborgerskab, idet den giver os mulighed for at se, om det i virkeligheden er opholdstiden, der driver effekten. Tabel 4 gentager regressionerne for indvandrere fra tabel 3, hvor vi nu blot tilføjer variable, der angiver, om indvandrer er flygtning og indvandrerens opholdstid i mål i 1.000 dage på valgdagen. På den ene side kunne man forvente, at flygtninge stemmer mindre end andre, da de sjældent har noget præeksisterende netværk i landet. På den anden side kan flygtninge måske være mere politisk interesserede end andre, idet nogle er politiske flygtninge, ligesom de er udsat for større central integrationsindsats, når de først har fået asyl. For at spare plads præsenterer vi kun koefficienterne fra de to nye variable og statsborgerskabsvariablene, da de øvrige variable helt afspejler regressionen fra tabel 3.

Tabel 4: Valgdeltagelsen som funktion af statsborgerskab, opholdstid og flygtningestatus - binomial logistisk regression.

	Ikke-vestlige indvandrere	
	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)
Statsborger vestlige lande	-0,21*** (0,06)	-5
Statsborger ikke-vestlige lande	-0,28*** (0,02)	-5
Opholdstid i Danmark i 1.000 dage	-0,05*** (0,01)	-1
Flygtning	0,15*** (0,02)	3
Konstant	-1,61*** (0,05)	-
<i>Alle øvrige variable for tabel 3 er inkluderet i modellen, men koefficienterne er ikke vist.</i>		
Antal stemmeberettigede / McFadden pseudo R ²		85.467 / 0,04
Log likelihood / Chi ²		-53.697 / 2.574

Koefficienterne er de standardiserede logistiske koefficienter. Robuste standardfejl klusteret på husstandsniveau i parentes. Referencekategori: Dansk statsborger. Ændringen i de forudsagte sandsynligheder er den procentvise effekt af at gå fra en halv enhed under gennemsnittet til en halv enhed over gennemsnittet, når de andre variable holdes på deres gennemsnit. Ved dummy variable er den procentvise effekt af at gå fra referencekategorien til variabelen. Den kvadrerede aldersvariabel holdes konstant på gennemsnittet af alder i anden. * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Ca. 2/5 af indvandrerne er familiesammenførte, 2/5 flygtninge og 1/5 har en opholdstilladelse begrundet i enten arbejde eller fordi de studerer i landet (Danmarks Statistik 2004). Tabel 4 viser, at indvandrere, hvis opholdsgrundlag er flygtning, har 3 procentpoint højere valgdeltagelse end indvandrere, som ikke har flygtningestatus (der er stadig en positiv effekt, hvis man ekskluderer alle variable, der i sig selv kunne være indikatorer på integration, fra modellen). Umiddelbart kan det synes overraskende, at flygtninge har end højere valgdeltagelse end familiesammenførte, fordi familiesammenførte vil indgå i et allerede etableret netværk (fx familie) i landet modsat en flytning, som typisk ikke vil have sin familie i landet på forhold. En forklaring kan være at flygtninge bliver udsat for en større integrationsindsats for myndighedernes side, mens netværket for de familiesammenførte kan vise sig at være en hæmsko, således at man ikke bliver integreret i samfundet som helhed grundet ens stærke netværk i familien. Endelig kan det have en betydning, at kompositionen grupperne ganske enkelt er forskellig – fx vil politisk forfulgte flygtninge typisk være mere politisk bevidste og aktive.

I relation til opholdstid er der også et tilsyneladende overraskende fund. Jo længere indvandrerens har været i landet desto mindre stemmer hun, når vi vel at mærke kontrollerer for effekten af de andre variable (bivariat er der en positiv effekt). Den oplagte grund er, at opholdstid ikke i sig selv styrker valgdeltagelsen. Opholdstid kan have en indirekte effekt, hvis indvandrerens er blevet integreret i den tid, hun har været i Danmark - fx arbejder, under uddannelse, eller har giftet sig. Når vi så at sige fjerner effekten af uddannelse mv., er effekten svagt negativ. Det giver intuitiv mening – sammenligner man to personer der har opnået samme integrationsniveau på fx 3 og 10 år, kan man forvente, at første person har større sandsynlighed for at stemme. Opholdstid har altså en positiv effekt bivariat, men en negativ effekt multivariat.

Efterkommerne – den næste generation

Som vi indledningsvis viste, stemmer ikke-vestlige efterkommere gennemsnitligt lidt mindre end ikke-vestlige indvandrere, og når man kontrollerer for socio-demografi (især alder), stemmer efterkommerne kun en smule mere end deres forældre. Man ville have forventet en mere markant positiv effekt, da efterkommere ofte har opholdt sig hele deres liv i Danmark og oftest har gået i dansk skole. Alligevel stemmer efterkommere langt mindre end deres etniske danske jævnaldrene – fx er valgdeltagelsen for en 25-årig ikke-vestlig efterkommer kun 28 pct., hvorimod den er 51 pct. for en 25-årig etnisk dansker.

Set i lyset heraf er det interessant at se på, om det er de samme faktorer, der påvirker unge danskeres og unge efterkommeres valgdeltagelse eller mangel på samme. Vi ser i særdeleshed på effekten af forældrene, idet en stærk social arv vil have en stærk slagside for efterkommerne, eftersom deres forældre stemmer væsentligt mindre end etnisk danske forældre. Den internationale litteratur peger på en stærk social arv på politisk deltagelse (fx Plutzer 2002), men i Danmark er der få tidligere undersøgelser af emnet, idet surveyundersøgelser typisk samler enkeltstående individer.

Den sociale arv er meget stærk for både danskere og nydanskere. I modellen har vi både grundeffekter og interaktioner mellem alder og forældre, hvilket umiddelbart kan gøre tolkningen mere kompliceret. Imidlertid er alder kodet, således at en værdi på 0 svarer til 18 år, hvorfor af fra forældrene svarer til effekten, når danskeren eller efterkommeren er 18 år (som det fremgår af interaktionerne, falder effekten – ikke overraskende - med alderen). Vi kan således se, at en dansker på 18 år, hvis mor stemmer, har 32 procentpoint større sandsynlighed for at stemme, end hvis hendes mor ikke stemte. Den tilsvarende effekt for fædre er 18 procentpoint. Sammenligner man danskere og efterkommere, er det, der umiddelbart springer i øjnene, hvor stærk den sociale arv er for begge grupper med en lille tendens til større social arv blandt efterkommerne. Endvidere er det interessant, at hvor moren generelt betyder mest, er den relative effekt af faren større for efterkommerne. En hypotese kunne være, at det kan skyldes en mere patriarkalsk familiestruktur i nogle ikke-vestlige lande.

Tabel 5: Valgdeltagelsen for etniske danskere og ikke-vestlige efterkommere med særlig fokus på den sociale arv – binomial logistisk regression.

	Etniske danskere		Ikke-vestlige efterkommere	
	Logistisk koef. (0,02)	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)	Logistisk koef. (0,11)	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)
Mor stemte	1,28*** (0,02)	30	1,66*** (0,11)	32
Far stemte	0,75*** (0,02)	18	1,16*** (0,11)	22
Igangværende grundskole	0,50*** (0,05)	12	0,43* (0,18)	9
Igangværende gymnasial uddannelse	1,02*** (0,02)	24	0,71*** (0,08)	15
Igangværende faglig uddannelse	0,06*** (0,01)	1	0,22** (0,08)	4

I.gang.kort- & ml. videregå. udd.	0,47*** (0,01)	12	0,31*** (0,09)	6
Igangværende lang videregående udd.	0,35*** (0,02)	9	0,42** (0,15)	9
Adresseanciennitet i 1.000 dage	0,06*** (0,00)	2	0,06*** (0,01)	1
Kommunalanciennitet i 1.000 dage	0,02*** (0,00)	0	0,04*** (0,01)	1
Mand	-0,15*** (0,01)	-4	-0,09 (0,04)	-2
Alder i 1.000 dage	0,13*** (0,01)	-	0,00 (0,07)	-
Alder i 1.000 dage ²	-0,00*** (0,00)	-	0,02 (0,01)	-
Alder * Mor Stemte	-0,17*** (0,01)	-	-0,20* (0,09)	-
Alder ² * Mor stemte	0,01*** (0,00)	-	0,01 (0,01)	-
Alder * Far stemte	-0,08*** (0,01)	-	-0,25*** (0,09)	-
Alder ² * Far stemte	0,00*** (0,00)	-	0,02 (0,01)	-
Mors alder	0,01*** (0,00)	0	0,01 (0,01)	0
Fars alder	0,00*** (0,00)	-0	-0,01** (0,00)	-0
Gymnasial uddannelse	0,57*** (0,01)	14	0,39*** (0,08)	8
Faglig uddannelse	0,36*** (0,01)	9	0,24** (0,08)	5
Kort- og melleml. videregående udd.	0,97*** (0,01)	24	0,74*** (0,10)	16
Lang videregående udd.	1,28*** (0,02)	29	0,80*** (0,15)	18
Indkomst i 100.000	0,00 (0,00)	0	0,02 (0,02)	0
I arbejde	0,12*** (0,01)	3	0,14** (0,05)	3
Etnisk dansk gift	0,52*** (0,01)	13	0,58*** (0,16)	12
Gift med person fra Vest-Europa	0,11** (0,04)	3	0,72** (0,27)	16
Gift med person fra ikke-vestlig land	-0,04 (0,04)	-1	0,58*** (0,07)	12

Konstant	-2,87*** (0,04)	-	-2,73*** (0,22)	-
Antal stemmeberettigede	530.817		12.231	
McFadden pseudo R ²	0,11		0,16	
Log likelihood	-314.977		-6.480	
Chi ²	54.614		1.833	

Koefficienterne er de ustandardiserede logistiske koefficienter. Robuste standardfejl klusteret på husstands niveau i parentes. Referencekategori: Dansk statsborger. Ændringen i de forudsagte sandsynligheder er den procentvise effekt af at gå fra en halv enhed under gennemsnittet til en halv enhed over gennemsnittet, når de andre variable holdes på deres gennemsnit. Ved dummy variable er den procentvise effekt af at gå fra referencekategorien til variabelen. For at lette tolkningen af ændring i de forudsagte sandsynligheder holdes Alder i 1.000 dage og alder i 1.000 dage² holdes konstant på 0 svarende til en 18 årig. * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Den stærke betydning af den sociale arv er afgørende, da indvandrere som vist i tabel 1 har en betydelig lavere valgdeltagelse end danskere. De unge efterkommer får altså ikke den samme positive socialisering fra deres forældre, som danske unge gør (Bhatti & Hansen 2010), fordi deres forældre ganske enkelt tenderer til at stemme mindre (en indvandrer stemmer gennemsnitligt kun lidt over halvt så hyppigt som en etnisk dansker). Den sociale arv trækker med andre ord de etniske danske unge op og efterkommerne ned. Estimerer vi fx en regression for de 18-21 årige samlet (ikke vist), er der en negativ effekt af at være efterkommer på hele 18 procentpoint, når vi ikke kontrollerer for forældrenes stemmeadfærd, mens effekten er negativ 8 procentpoint, når man kontrollerer for den sociale arv. Det vil sige, at den sociale arv er en af hovedgrundene til efterkommernes lave valgdeltagelse. Det kunne altså tyde på, at der er skabt en negativ spiral, hvor efterkommerne via deres forældre i højere grad socialiseres til at blive på sofaen frem for at deltage i valghandlingen.

Ser man på de øvrige koefficienter, er det generelle indtryk, at det er de samme faktorer, der påvirker etniske danskere og efterkommere. Uddannelse tenderer til at have større effekt blandt etniske danskere. Man kunne have forventet, at det var omvendt, således at efterkommere var bedre til at overkomme den sociale arv, når de blev uddannet, eftersom de således i modsætning til deres forældre ville gå i danske skoler. Imidlertid synes efterkommere altså i bedst fald at få det samme ud af uddannelse som danskere.

Indvandrerghettoerne styrker valgdeltagelsen

I de foregående afsnit har vi set på betydningen af blandt andet opholdstid, statsborgerskab samt familievariable for nydanskernes valgdeltagelse. En variabel, som vi endnu ikke har berørt, men som har været omdiskuteret i den offentlige debat såvel som i den internationale forskning, er bopælsområdet.

Debatten omhandler basalt set, hvad konsekvensen er af, at nydanskere bor i områder med en høj koncentration af deres landsmænd ("ghettoer"), eller om de lever i områder med mange etniske danskere.

Effekten af bopælsområdet kan teoretisk gå i begge retninger. På den ene side kan man forvente at indvandrere i områder med høj koncentration af indvandrere vil stemme i mindre grad end indvandrere, som bor i områder, hvor koncentrationen af indvandrere er lavere, fordi det geografiske netværk består af personer, som i gennemsnit deltager mindre end befolkningen generelt. Det skyldes for det første, at områder med høj koncentration af indvandrere også har en høj koncentration af lavere uddannede, arbejdsløse og i den hele taget mere socialt marginaliserede, men også at det politiske informationsflow i disse geografiske områder kan være mere rettet mod det oprindelige hjemland end mod det danske. Modsat vil indvandrere, der bor i et område med en høj koncentration af etniske danskere, blive stærkt påvirket af normen om at stemme (Cho 1999; Cho et al. 2006).

På den anden side kan man også forestille sig en mobiliseringstese, som siger, at en høj koncentration af nydanskere vil betyde, at gruppen bliver mobiliseret, fordi netværket mellem nydanskere internt er stærkere end mellem nydanskere og danskere. Mobiliseringen kan desuden styrkes af, at en kritisk masse med en given etnicitet kan føre til, at nydanske kandidater stiller op, hvilket igen styrker incitamentet til at stemme. På den måde kunne man forestille sig, at en høj koncentration af nydanskere eller personer med samme etnicitet kan virke fordrende på indvandrernes valgdeltagelse (Bhatti & Hansen 2011; Fieldhouse & Cutts 2008).

For at undersøge de to hypoteser empirisk estimerer vi nedenfor to binomiale logistiske modeller for henholdsvis etniske danskere og nydanskere. På individuelt niveau har vi de sædvanlige kontrolvariable. På afstemningsstedsniveau angives en variabel for andelen med den pågældende etnicitet i området samt andelen af indvandrere i området. Der skelnes mellem de to typer af hovedvariable, eftersom vi ønsker at se, om en eventuel effekt af beboerkoncentration skyldes andelen af nydanskere som sådan eller andelen af stemmeberettigede med samme etnicitet. Vi kontrollerer for en række tredjevariable på afstemningsstedsniveau for at sikre os, at en evt. effekt af "ghettoer" skyldes den etniske komposition og ikke blot den sociale sammensætning på tværs af etniciteter. For delvist at imødegå uobserveret heterogenitet, er der endvidere inkluderet kommunale fixed effects, så effekten af den enkelte kommune holds fast på tværs af kommuner – eventuelle generelle kommuneeffekter fjernes altså. Af pladshensyn har vi kun vist resultaterne for distriktsniveauvariablene. For individvariablenes

vedkommende er der ingen overraskelser i forhold til de tidligere analyser.

Tabel 6: Valgdeltagelsen for etniske danskere og nydanskere med særlig fokus på beboermæssig koncentration – binomial logistisk regression.

	Etniske danskere		Nydanskere	
	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)	Logistisk koef.	Ændring i forudsagte sandsynlighed (pct.-point)
Andel med samme etnicitet som vælgeren i afs.sted.	-	-	0,05*	1
			(0,02)	
Pct. nydanskere i afs.sted.	-0,03*	-0	-0,003	0
	(0,02)		(0,003)	
Pct. højtuddannede i afs.sted.	0,05***	0	0,004	0
	(0,01)		(0,004)	
Pct. i arbejde i afs.sted.	0,0005	0	-0,004	0
	(0,002)		(0,006)	
Gns. alder i afs.sted.	-0,003	-0	-0,001	0
	(0,004)		(0,009)	
Gns. indkomst i afs.sted.	-0,01**	-0	-0,03	0
	(0,004)		(0,03)	
Gns. adr,anciennitet i afs.sted.	0,04***	1	0,001	0
	(0,008)		(0,02)	
Konstant	-1,68***	-	1,73**	-
	(0,23)		(0,61)	

Alle variable fra tabel 3 er kontrolleret for, men ikke vist. Desuden er der inkluderet kommunale fixed effects.

Antal stemmeberettigede	2.029.917	135.989
McFadden pseudo R ²	0,09	0,06
Log likelihood	-1.150.738	-84.310
Chi ²	52.512	5.531

Robuste standardfejl klusterede på afstemningsstedsniveau i parentes. Referencekategorier: Ikke i gang med en uddannelse, Grundskole, Dansk statsborger, Ikke i arbejde & Ikke gift. Ændringen i de forudsagte sandsynligheder er den procentvise effekt af at gå fra en halv enhed under gennemsnittet til en halv enhed over gennemsnittet, når de andre variable holdes på deres gennemsnit. Ved dummy variable er den procentvise effekt af at gå fra referencekategorien til variablen. Den kvadrerede aldersvariabel holdes konstant på gennemsnittet af alder i anden. * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Som det fremgår af tabel 6, er det kun procentandelen med samme etnicitet som en selv, der er signifikant på distriktsniveauet for nydanskere (for danskere er også adresseanciennitet, andel højtuddannede samt den gennemsnitlige indkomst signifikant). Den positive koefficient implicerer, at danskere såvel som nydanskere stemmer mere, når der er kontrolleret for deres demografiske

karakteristika, hvis de bor i områder, hvor der er mange af deres egen etniske oprindelse. Effekten er moderat til stor – øges andelen med ens egen etnicitet med 1 procentpoint, øges sandsynligheden for at stemme med 1,15 procentpoint (afrundet til et procentpoint i tabel 6). Det vil sige, at hvis andelen af en egen etnicitet øges med fx 10 procentpoint i afstemningsområde, stiger valgdeltagelsen med hele 11,5 procentpoint for denne etniske gruppe.

Det er særligt interessant, at der ikke er nogen effekt af andel af nydanskere som sådan for nydanskerne, kun andel med deres egen etnicitet betyder noget. Det giver god mening, idet nydanskere ikke nødvendigvis identificerer sig med hinanden på tværs af etniske grupper. Er der eksempelvis mange af tyrkisk herkomst i et område, kan det medvirke til, at en tyrker stiller op kommunalvalget, men det øger ikke, nødvendigvis sandsynligheden for at en somalier eller en iraker stiller op.

Vi forsøgte også at inkludere det absolutte antal af personer med samme etnicitet, men når procentandelen var inkluderet i specifikationen, var denne variabel ikke signifikant. Som en robusthedstest specificerede vi også egentlige logistiske multilevelanalyser. Signifikansniveauerne for etnicitetsvariablene var de samme som angivet i tabel 6.

Konklusion

Dette kapitel bidrager til litteraturen om nydanskernes valgdeltagelse i Danmark. Vi fandt, at nydanskernes valgdeltagelse er betydelig lavere end etniske danskernes. Hertil kommer, at efterkommernes kun har indhentet meget lidt af forældrenes efterslæb, selv om man kunne have forventet det grundet efterkommernes opvækst i Danmark. En af hovedgrundene til denne manglende udvikling er sandsynligvis vigtigheden af den sociale arv, som blev vist for både danskere og nydanskere. Forældrenes politiske aktivitet eller mangel på samme har så stor betydning for alle unge, at det er svært at nedbryde den negative arv for grupper, der som efterkommerne ikke er blevet socialiseret til at stemme hjemmefra af deres forældre.

Kapitlet sammenligner også de faktorer, der betinger danskernes henholdsvis nydanskernes valgdeltagelse. Det grundlæggende billede er, at det stort set er de samme faktorer, der betyder noget. Særligt interessant er betydningen af ægteskab, som generelt er positivt, men stærkt betinget af om ens ægtefælle kommer fra en gruppe, der tenderer til at stemme. Det vil sige, et stærkt netværk er vigtigt, men det er bedre at dele netværk med politisk aktive, såfremt højere valgdeltagelse er målet. For nydanskernes vedkommende er det i øvrigt interessant, at opholdstid i Danmark i modsætning til fx

statsborgerskab ikke synes at have nogen effekt. Det skyldes sandsynligvis, at tid i Danmark som sådan ikke betyder noget – tid har primært en indirekte effekt gennem den integration man opnår, i den tid nydanskere har ophold sin i landet. Et andet interessant – og noget kontraintuitivt – fund er, at flygtninge stemmer hyppigere end familiesammenførte. En mulig forklaring kan være den større integrationsindsats, som flygtninge møder, og de netværk, de indgår i.

Endelig har kapitlet undersøgt betydningen af beboermæssig koncentration – eller hvad man populært kan kalde en ghettoeffekt. Resultaterne på afstemningsstedsniveau viser en positiv effekt af at bo i områder med stor koncentration af personer med samme etnicitet som en selv. Det kan dels skyldes det netværk, der opstår i lokalområdet, dels at der kan ske en mobilisering gennem opstilling af kandidater. Det skal dog bemærkes, at vi til denne undersøgelse kun har haft mulighed for at inddele i bopælsområder på afstemningsstedsniveau. En mulig forbedring til denne analyse kunne være at tilvejebringe geografisk identifikation for et mindre geografisk område, der ville muliggøre en undersøgelse af, hvad der reelt er borgerens nærområde i stedet for den forholdsvis grove inddeling, der er anvendt i nærværende kapitel.

Referencer

- Beetham, D. (1991) *The Legitimation of Power*. Basingstoke: Macmillan.
- Beetham, D. (red.) (1995) *Defining and Measuring Democracy*. London: SAGE.
- Bhatti, Y. & Hansen, K. M. (2010) Valgdeltagelsen ved kommunalvalget 17. november 2009. Beskrivende analyser af valgdeltagelsen baseret på registerdata. *Arbejdsrapport* nr. 3, København: Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.
- Bhatti, Y. & Hansen, K. M. (under udgivelse, 2011) Nydanskernes repræsentation i kommunalbestyrelserne. Kapitel 5 i Elklit, J. & Kjær, K. (red.) *KV09 – Kommunalvalg i Strukturreformens skygge?* Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Cho, W. K. T., Gimpel, J. G. & Dyck, J. J. (2006) Residential Concentration, Socialization, and Voter Turnout. *Journal of Politics* 68(1): 156-167.
- Denver, D. (2008) Another Reason to Support Marriage? Turnout and the Decline of Marriage in Britain, *British Journal of Political Science* 10(4): 666-680.
- DST (2004) Ny viden om indvandrernes opholdsgrundlag i *Nyt Fra Danmarks Statistik*. nr. 468.
- Elklit, J., Møller, B., Svensson, P. & Togeby, L. (2000) *Hvem stemmer - og hvem stemmer ikke? En analyse af valgdeltagelsen i København og Århus ved kommunal-bestyrelsesvalgene i 1997*, Århus: Magtudredningen.
- Elklit, J., Møller, B., Svensson, P. & Togeby, L. (2005) *Gensyn med Sofavælgerne*. Valgdeltagelse i Danmark, Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Elklit, J. & Togeby, L. (2009) "Where Turnout Holds Firm: The Scandinavian Exceptions", pp. 83-105 i DeBardeleben, J., Pammett, J.H. (red.), *Activating the Citizen: Dilemmas of Citizen Participation in Europe and Canada*, Macmillan.
- Fieldhouse, E. A. & Cutts, D. (2008) Diversity, density and turnout: The effect of neighbourhood ethno-religious composition on voter turnout in Britain. *Political Geography* 27 (5): 530-548.
- Griffin, J. D. & Newman, B. (2007) The Unequal Representation of Latinos and Whites. *The Journal of Politics* 69 (4): 1032-1046.
- Highton, B. (2000) Residential mobility, community mobility, and electoral participation, *Political Behavior*, 22(2): 109-121.
- IDEA (2008) *Assessing the Quality of Democracy. An Overview of the International IDEA Framework International*. Stockholm: IDEA.
- Jeppesen, J. & Meyer, P. (1964) *Sofavælgerne. Valgdeltagelsen ved danske folketingsvalg*. Århus: Department of Political Science, University of Aarhus.
- Lijphart, A. (1997) Unequal Participation: Democracy's Unresolved Dilemma, *American Political Science Review*, 91(1):1-14.
- Manin, B. (1997) *The Principles of Representative Government*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mansbridge, J. J. (1999) Should blacks represent blacks and women represent women? A contingent "yes". *Journal of Politics* 61 (3): 628-657.
- Milbrath, L. W. & Goel, M. L. (1977) *Political Participation. How and Why do People Get Involved in Politics?* 2. Ed. Lanham: University Press of America.
- Mogensen, G. V. & Matthiessen, P. C. (red.) (2000) *Integration i Danmark omkring årtusindskiftet*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Przeworski, A.; Stokes, S. & Manin, B. (1999) *Democracy, Accountability, and Representation*. New York: Cambridge University Press.

- Schultz-Nielsen, M. L. & Tranæs, T. (2009) Ægteskabsmønstret for unge med indvandrerbaggrund: Konsekvenser af ændringer i udlændingeloven i 2000 og 2002. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Smets, K. (2010) *A Widening Generational Divide? Explaining Trends in the Age Gap in Voter Turnout Between Younger and Older Citizens*. Ph.D.-thesis European University Institute, Florence, Italy.
- Verba, S. & Nie, N. (1972) *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Wolfinger, N. & Wolfinger R. (2008) Family structure and turnout, *Social forces* 8(4): 1513-1528.
- Wolfinger, R. & Rosenstone, S. (1980) *Who Votes?* New Haven: Yale University Press.